

משנה

משנתינו ממשיכה לעסוק בהבאת עצים להסקה ביום טוב. המשנה מפרטת את המקומות והאופנים שהעצים מוכנים ועומדים להיסק וניתן להביא משם עצים ביום טוב, לעומת מקומות שאינו סומך דעתו עליהם ליטול משם עצים, ויש בהם משום איסור מוקצה: **מביאין** ביום טוב **עצים** תלושים **מן השדה** שבתוך תחום שבת, ודווקא **מן המבונם** – שאספם וכינסם למקום אחד בערב יום טוב, שבזה גילה דעתו שרוצה לקחתם להסקה. אבל לא יביא מן העצים המפורזים שבשדה, שמאחר ולא סמך דעתו מערב יום טוב להשתמש בהם, יש בהם איסור מוקצה. ו**מן הפקרפה**, שהיא רחבה גדולה המוקפת מחיצות, יכול להביא **אפילו מן הפפור**, שכיון שהוא מקום המשתמר, דעתו נתונה גם על המפורזים שבתוכו ולא מקצה אותם מדעתו. מבארת המשנה, **איהו קרפה** שהתירו להביא ממנו עצים אפילו מן המפורזים שבו, **כל שפמוך לעיר** ממש, שבזה אומרים שהיתה דעתו עליהם מערב יום טוב, **דברי רבי יהודה**. **רבי יוסי אומר**, **כל שנכנסין לו בפותחת** – שיש לו דלת ומנעול ונכנסים אליו רק באמצעות מפתח, ו**אפילו** אם אינו סמוך לעיר אלא נמצא **בתוך תחום שבת** אף בסופו, שכיון שהוא מקום המשתמר הוא סומך דעתו על כל מה שבתוכו:

נמרא

אמר רב יהודה **אמר שמואל**, **אין מביאין עצים אלא מן העצים המבונסין** יחד, ודווקא מאלו **שפקרפה**. שצריך שיהיה את שני הדברים, גם שיהיו מכונסים ויטלם בלא טורה, וגם שיהיו בקרפה שהוא מקום המשתמר ואינו מתיימש מהם. ודווקא באופן זה היתה דעתו עליהם להסיקם. מקשה הגמרא: **והא אפן תנן** במשנתינו, **שמן הפקרפה** מותר להביא **ואפילו מן המפורזים**, ומדוע אמר שמואל שגם בקרפה יכול להביא מן המכונסים. מתרצת הגמרא, **מתניתינן יהודה היא** – המשנה שמתירה גם מהחדש במצעים מכונסים, ובקרפה גם ממפורזים, שיטת יחיד הוא וכמבואר להלן בברייתא, אבל רבנן נחלקו עליו. **התניא**, **אמר רבי שמעון בן אלעזר**, **לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על העצים המפורזים שבשדות**, **שלדעת כולם אין מביאין מהם ביום טוב**, שיש בזה שני צדדים לגרענותא, גם שהם מפורזים ולא הכינם מבעוד יום, וגם נמצאים בשדה שאינה משתמרת ובודאי לא היתה דעתו עליהם. וכן לא נחלקו **על המבונסין שפקרפה** שלדעת כולם **מביאין** משם עצים ביום טוב, שיש בזה שני צדדים למעליותא, גם שנכנס מבעוד יום, וגם נמצאים בקרפה שהוא מקום המשתמר ובוזה ודאי היתה דעתו עליהם מערב יום טוב. **על מה נחלקו**, **על המפורזין שפקרפה**, שהוא מקום המשתמר אבל לא הכינם מבעוד יום, **ועל המבונסין שבשדות**, שהכינם מבעוד יום, אך הם נמצאים בשדה שאינה משתמרת ויכול להיות שכבר נלקחו משם, **שכית שמאי אומרים לא יביא** משם עצים ביום טוב, **ובית הלל אומרים יביא**. וברייתא זו בלשון יחיד נשנתה, ורבנן חולקים על רבי שמעון בן אלעזר וסוברים שהמחלוקת היא רק במכונסים שבקרפה, שבת הלל מתירים, ובית שמאי אוסרים אף בזה, אבל באופן שיש רק צד אחד למעליותא גם בית הלל מודים לבית שמאי שאסור. ורב יהודה אמר שמואל אמר את דבריו כבית הלל בשיטת רבנן, שהרי ההלכה כרבנים.

הגמרא מביאה שישנם מיני עצים שאפילו אם הם מכונסים אסור להביא מהם ביום טוב: **אמר רבא**, **עלי קנים ועלי גפנים**, ששניהם קלים והרוח מפריחה אותם ממקום למקום, **אף על גב דמכנסי להו ומותבי** – אפילו שאספם והניחם יחד בערב יום טוב, מכל מקום **בין דאי מרלי זיקא מברר להו** – כיון שאם תנשוב עליהם הרוח תפוז אותם, לכך אפילו בא ביום טוב ומצאם מכונסים, **במפורזים דמי ואסורין** להביא מהם, שאין דעתו עליהם שחושב שמסתמא הרוח תפורם. **ואי אתנה מנא מאתמול עלייהו** – ואם הניח עליהם כלי מערב יום טוב, כדי להכביד עליהם שלא יתפזרו ברוח, **שפיר**

דמי. ואז אפילו אם פיזרתם הרוח מותר לקחתם, משום שסומך דעתו עליהם ואינם מוקצה:

שנינו במשנה: **איהו קרפה וכו'** כל שסומך לעיר דברי רבי יהודה, רבי יוסי אומר כל שנכנסין לו בפותחת ואפילו בתוך תחום שבת: מטפחת הגמרא בביאור מחלוקתם. **אפריא להו**, היכי **קאמר** רבי יהודה, **כל קרפה שפמוך לעיר** מותר להביא ממנו עצים, **והוא דאית ליה פותחת**, שלא אומרים שדעתו סומכת על העצים שבקרפה ואינם מוקצה, אלא כשיש שני צדדים למעליותא, שהקרפה סמוך לעיר שיכול לקחת משם בכל זמן שירצה, וגם יש לו פותחת שהוא משתמר ואינו חושש שאחר יבוא ויקח משם. **ואתא רבי יוסי לחלוק ולמימר** ש**כיון** שמדובר בקרפה **דאית ליה פותחת**, אינו צריך שיהיה גם כן סמוך לעיר, אלא **אפילו** כשהוא רחוק מן העיר, כל שהוא **בתוך תחום שבת** נמי מותר להביא משם עצים. ומכך שבאינו סמוך תלה את ההיתר בפותחת, משמע שבסמוך לעיר מתיר אף אם אין לו פותחת, שסובר שאם יש צד אחד למעליותא די בזה בכדי לומר שלא הקצה אותם מדעתו. **או דלמא** –[שמא] **הכי קאמר רבי יהודה**, **כל שפמוך לעיר**, מותר להביא משם עצים **בין דאית ליה פותחת ובין דלית ליה פותחת**, שהדבר הקובע את סמיכות דעת האדם הוא רק קרבת הקרפה לעיר. **ואתא רבי יוסי לחלוק ולמימר** שמה שהוא סמוך לעיר אינו סיבה כלל להתיר להביא משם עצים, אלא **אפילו** אם הוא רחוק מהעיר **בתוך תחום שבת** גם כן מותר, אך זהו **והוא קרפה דאית ליה פותחת**, שכיון שהוא מקום המשתמר סומך דעתו עליו ואינו מוקצה, **אבל לית ליה פותחת**, שאינו משתמר, **אפילו** אם הוא נמצא **סמוך לעיר נמי לא יכול** להביא משם עצים, שכיון שאינו נעול ואחרים יכולים ליטלם, אינו סומך דעתו עליהם ומקצה אותם מדעתו, ואסורים. פושטת הגמרא את הספק: **תא שמע**, **מדקתני רבי יוסי אומר כל שנכנסין לו בפותחת ואפילו בתוך תחום שבת**, ואם נאמר שלרבי יוסי אף בסמוך לעיר מותר דווקא בקרפה שיש לו פותחת, מדוע היה צריך לומר 'ואפילו בתוך תחום שבת' לחדש שמותר גם ברחוק מהעיר, היה מספיק שיאמר 'כל שנכנסים לו בפותחת', ואנו נדע שמותר גם בקרפה רחוק מדיוק תיבת 'כל' שמשמע כל קרפה בין אם הוא קרוב ובין אם הוא רחוק, ועל כרחך **שמע מינה** שרבי יוסי תרתי לקולא **קאמר**, ומה שמצריך שיהיה לו פותחת זהו דווקא כשאינו סמוך, אלא נמצא בתוך תחום שבת, אבל בסמוך לעיר ממש מותר אף ללא פותחת. מסיקה הגמרא, אכן כך **שמע מינה**. ומדברי רבי יוסי ניתן גם לפשוט שרבי יהודה מתיר בסמוך לעיר אף כשאין לו פותחת. שאם רבי יהודה מחמיר שצריך שיהיו שתיים למעליותא גם סמוך וגם פותחת, מדוע היה צריך רבי יוסי לומר 'כל שנכנסים לו בפותחת', הרי גם רבי יהודה דיבר בקרפה שנכנסים לו בפותחת, ולא היה צריך לומר 'אפילו בתוך תחום שבת', שלרבי יוסי מותר אף ברחוק כשיש פותחת, אלא על כרחך שרבי יהודה לא דיבר על קרפה שיש לו פותחת.

אמר רב סלא אמר רבי ירמיה, **הלכה ברבי יוסי** שאומר שכל שיש לו פותחת מותר, **ולתקל**, וכמו שפשטה הגמרא שבא להקל מרבי יהודה, שבפותחת מותר אף ברחוק מן העיר, ובסמוך לעיר מותר אף ללא פותחת:

משנה

משנתינו ממשיכה לעסוק באופני נטילת העצים ביום טוב בכדי להסיקם תחת תבשילו. המשנה גם ממשיכה בדיני מוקצה, וגם עוסקת בכלים שאסור חכמים את השימוש בהם לצורך ביקוע העצים משום שנראה כעוסק במלאכתו של חול: **אין מביאין עצים** ביום טוב לחתיכות קטנות שיהא נוה לאדם להשתמש בהם לבישול, **לא מן הקורות** העומדות סדורות בארץ כדי שלא יתעקמו, לצורך בנין, והם מוקצים מחמת חסרון כיס, **ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב**, שאף על פי שכעת אין הקורה ראויה לכלום ועומדת להסקה, כיון שבין השמשות לא היתה עשויה לכך

המשך ביאור למסכת ביצה ליום רביעי עמ' א

1	שהיתה שלמה וחס עליה לצורך בנין, מיגו דאיתקצאי לבין	אוכפים וסרגות לסוסים, וְלֹא בַמִּגְרָה – מִשּׁוֹר, שהוא כלי ארוך	6
2	השמשות איתקצאי לכולי יומא.	מלא פגימות וחודים, שעשוי לאומן לקצוץ בו את העצים, וְלֹא	7
3	עתה מפרטת המשנה את הכלים שאסור לבקע בהם אף את	בַּמַּגֵּל – כעין גרזן קטן. בכל אלו אסור לבקע בהם משום שהם כלי	8
4	הקורות שמותר להשתמש בהם להיסק ביום טוב [כפי שיתבאר	אומן ונראה כעושה מלאכה. אֵלֶּא יבקע בַּקּוֹפֵיץ – סכין של קצבים,	9
5	בגמרא]: וַיֵּין מִבְּקָעִין לֹא בַּקֶּרְדּוֹם – כלי אומנות חזק שעושים בו	שאינו כלי אומנות ומלאכה:	10

ביצה דף לא עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עזו והדר" (ליום רביעי) קפט

גמרא

המשנה מזכירה בסיפא שרק בקופיץ מותר לבקע את העצים ביום טוב. מקשה הגמרא שלכאורה דין זה מהוה סתירה לרישא: **וְהָאִמְרַתְּ יִישָׁא אִין מְבַקְעִין כָּלָל** – והרי בתחילת המשנה שנינו 'אין מבקעין עצים לא מן הקורות וכו'', והגמרא עכשיו סברה שהאיסור בבקיעת עצים מהקורות, טעמו הוא משום טרחה יתירה ביום טוב, ואם כן אין שום אופן שמותר לו לבקע עצים, וכיצד כתוב בסיפא שמבקעים בקופיץ. מתרצת הגמרא, **אִמְרַ רב הוּדָה אִמְרַ שְׁמוּאֵל, חֲסוּרֵי מְחִסְרָא** – חסרים כמה מילים במשנה, וְהָכִי קָתַי – וכך יש לשנותה, **אִין מְבַקְעִין עֲצִים מִן הַסְּוֹאָר שֶׁל קוֹרוֹת** – מהקורות הסודרות זו על זו כשהם מושכבות לארץ, בכדי שלא יתעקמו, שקורות אלו חסים עליהם לצורך בנין ולא עומדות להסקה, ואסורות משום מוקצה, **וְלֹא מִן הַקּוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה בְּיוֹם טוֹב**, ואף שאחר שנשברה עומדת כבר להסקה שאין בה צורך עוד, מכל מקום כיון שבבין השמשות לא עמדה לכך, אומרים מינו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא, **אֲכָל מְבַקְעִין מִן הַקּוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה מִעֲרֵב יוֹם טוֹב**, כיון שהיתה מוכנה להסקה בבין השמשות ואינה מוקצה, ואין חוששין כלל לטירחא יתירה. וּבְשִׁשָּׁן מְבַקְעִין מִהַקּוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב, **אִין מְבַקְעִין לֹא בְּקִרְדּוֹם וְלֹא בְּמִנְיָל וְלֹא בְּמִנְהָ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם כְּלִי אוֹמֵן וְנִרְאָה כְּעוֹשֶׂה מִלֵּאכָה, אֲלֵא יִבְקַע בְּקוֹפִיץ** – סכין של קצבים שאינו כלי אומנות. **תֵּנִינָא נָמִי הָבִי כְּשִׁמוּאֵל שֶׁטַעַם הָאִיסוֹר בְּרִישָׁא הוּא מִשּׁוּם מוֹקֶצֶה וְלֹא מִשּׁוּם טִירְחָא, אִין מְבַקְעִין עֲצִים לֹא מִן הַסְּוֹאָר שֶׁל קוֹרוֹת וְלֹא מִן הַקּוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה בְּיוֹם טוֹב**, והטעם לפי שאינו מן הסוכן ומוקצה אותם מדעתו. ואם כן בקורות שאינם מוקצה מותר לבקע, ועל זה אמרה המשנה שלא יבקע אלא בקופיץ:

גמרא

שנינו במשנה: **וְלֹא מִבְּקָעִים בְּקִרְדּוֹם: אִמְרַ רב הִינְנָא בְּרַ שְׁלֵמַיָּא מִשְׁמִיָּה דְרַב, לֹא שָׁנו שֶׁאִיסוֹר לִבְקַע בְּקִרְדּוֹם, אֲלֵא בְּצַד זְקָבוֹת שָׁלו, בְּרִאשׁו הֶרְחַב, שְׁקוֹצִים בּו אֶת הָעֵץ לְרוֹחְבו, שְׁבוּזָה נִרְאָה כְּעוֹשֶׂה בּו מִלֵּאכָת אוֹמֵן, אֲכָל בְּצַד זְקָבוֹת שָׁלו, בְּרִאשׁו הֶקְצַר, שֶׁרַק מִבְּקָעִים בּו עֲצִים לְחִתִּיכוֹת, מוֹתֵר. שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא, פְּשִׁיטָא שְׁבוּזָכוֹת שְׁלו מוֹתֵר, שְׁהָרִי בְּקוֹפִיץ תֵּנִן בַּמִּשְׁנָה שְׁמוֹתָה, וְטַעַם הַהִיתֵר בְּקוֹפִיץ הוּא מִשּׁוּם שְׁבִשְׁנֵי צַדֵּי רִאשִׁיָּה הִיא קֶצֶר וּמִחוּדוֹת, וְאִינָה כְּכִלִי אוֹמֵן. מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא, מָהוּ דְתִיבָא שֶׁאֵין שְׁהִיתֵירו קוֹפִיץ שֶׁרִאשָׁה קֶצֶר, הִנֵּי מִיָּלִי, קוֹפִיץ לְחִדּוּתִי וְלִבְדּוּ, מִשּׁוּם שְׁבִשְׁנֵי צַדֵּיָהּ זְכוֹרוֹת הִיא, אֲכָל קִרְדּוֹם שֶׁרִאשׁו אֶחָד עֲשׂוֹי בְּקִרְדּוֹם – רֶחֶב הֶרְחַב וְעֲשׂוֹי לְמִלֵּאכָת אוֹמֵן, וְרִאשׁו הָאֲחֵר קֶצֶר בְּקוֹפִיץ, אִימָא מִגּוֹ דְהָאִי גִיפָא אִסוֹר – מִתּוֹךְ שְׁבִצְדו הָאֶחָד אִסוֹר לִבְקַע בּו אֶת הַקּוֹרָה כִּיּוֹן שְׁהוּא כְּלִי אוֹמֵן, בְּהָאִי גִיפָא הֶקְצַר נָמִי אִסוֹר וְאִין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכִלִי זֶה כָּלֵל כִּיּוֹן שְׁנוּעַד לְמִלֵּאכָת אוֹמֵן, קָא מִשְׁמַע לֵן שְׁבִרִאשׁ הֶקְצַר שְׁבו מוֹתֵר.**

וְאִיבָא דְמִתְנֵי לֵה לְדוּקוֹ שֶׁל רַב הִינְנָא אִסְפִּיא – על מה ששנינו בסיפא אין מבקעין אלא בקופיץ, **אִמְרַ רב הִינְנָא בְּרַ שְׁלֵמַיָּא מִשְׁמִיָּה דְרַב, לֹא שָׁנו שְׁמוֹתֵר לִבְקַע בְּקוֹפִיץ, אֲלֵא בְּצַד זְקָבוֹת שָׁלו, שְׁהוּא הָרִאשׁ הַמְּחוּדָד שֶׁאִינוֹ דוֹמֵה לְכִלִי אוֹמֵן, אֲכָל בְּנִקְבוֹת שָׁלו, בְּרִאשׁו הֶרְחַב שְׁעֲשׂוֹי כְּכִלִי אוֹמֵן וְנִרְאָה כְּעוֹשֶׂה בּו מִלֵּאכָת אוֹמֵן, אִסוֹר. שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא, פְּשִׁיטָא שֶׁרַק בְּצַד זְכוֹרוֹת שְׁלו מוֹתֵר, שְׁהָרִי וְלֹא בְּקִרְדּוֹם תֵּנִן בַּמִּשְׁנֵיתֵנו, שְׁכִיּוֹן שְׁשֵׁנִי צִידּוֹ רֶחֱבִים הוּא כְּלִי אוֹמֵן אִסוֹר לִבְקַע בּו בְּיוֹם טוֹב, וּמִמִּילָא מִשְׁמַע שְׁהִיתֵר בְּקוֹפִיץ הוּא רַק בְּצַד הֶקְצַר שְׁבו וְלֹא בְּצִדו הֶרְחַב שְׁהוּא כְּכִלִי אוֹמֵן. מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא, מָהוּ דְתִיבָא שֶׁאֵין שֶׁאִסוֹר בְּקִרְדּוֹם הִנֵּי מִיָּלִי דוּקָא בְּקִרְדּוֹם, מִפְּנֵי שְׁכוּלוֹ רֶחֶב וְאִינוֹ עֲשׂוֹי כָּלֵל לִבְקִיעַת עֲצִים אֲלֵא לְמִלֵּאכָת אוֹמֵן בְּאוֹכְפוֹת לְסוּסִים, אֲכָל בְּקוֹפִיץ שְׁעֲשׂוֹי לִבְקִיעַת עֲצִים וְרִאשׁו הַשֵּׁנִי רֶחֶב בְּקִרְדּוֹם, אִימָא מִגּוֹ דְהָאִי גִיפָא – צִדו הֶקְצַר שְׁרִי, הָאִי גִיפָא – צִדו הֶרְחַב נָמִי שְׁרִי, שְׁמִתּוֹךְ שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכִלִי זֶה יִנְכַּר שֶׁלִּבְקַע הוּא צָרִיךְ וְלֹא לְמִלֵּאכָת אוֹמֵן, קָא מִשְׁמַע לֵן שֶׁאִסוֹר בְּצַד הַנִּקְבוֹת שְׁלו מִשּׁוּם שְׁנִרְאָה כְּמִלֵּאכָת אוֹמֵן:**

משנה

בִּית שְׁהוּא מִלֵּא פִּירוֹת וְהִיא סִתּוּם מִכָּל צַדֵּיָהּ, וְנִפְחָת מֵאִלּוֹ אִפִּילוֹ

ביום טוב עצמו, לא אומרים שמאחר ולא היה יכול לקחת את הפירות בבין השמשות משום איסור סתירה אוהל, הסיח דעתו מהם ויחשב למוקצה מחמת איסור ופירותיו אסורים, אלא נזמל את הפירות מִמְּקוֹם הַפְּחָת. כִּיּוֹן שְׁמִדוּבֵר בֵּית שֶׁאִין בּו אִיסוֹר סִתִּירָה מִן הַתּוֹרָה אֲלֵא מִדְּרַבְנָן, לִכְךָ כִּשְׁנִפְחָת הַבֵּינִן מֵאִלּוֹי אִין הַפִּירוֹת חֲשׁוּבִים מוֹקֶצֶה, שְׁהָרִי מִן הַתּוֹרָה הִיא יִכּוֹל לִקְחָת אֶת הַפִּירוֹת גַּם בְּבִין הַשְּׁמִשּׁוֹת בְּעוֹד הַבֵּית הִיא שְׁלֹם. רַבִּי מֵאִיר אִוְרָה, אָף פּוֹחָת אֶת הַבֵּית בִּידֵים לְבִתְחִלָּה וְנִזְמַל אֶת הַפִּירוֹת:

גמרא

הגמרא מקשה על דברי רבי מאיר שמותר לפחות לכתחילה את הבית: **אִמְרַ מוֹתֵר, וְהָאִי קָא סִתֵּר אֲהֵלָא**, ואסור לעשות כן ביום טוב אפילו לצורך אוכל נפש. מתרצת הגמרא, **אִמְרַ רב נְחוּמִי בְּרַ אֲדָא אִמְרַ שְׁמוּאֵל**, אין המשנה עוסקת בבנין גמור, אלא בְּאִוְרָה דְלִיבְנִי – סדור של אבנים המונחים זה על גבי זה ללא שחבורם בטיט, שאינו חשוב אוהל אלא מדרבנן, לכן משום שמחת יום טוב, מותר לפחותו בכדי ליטול את הפירות.

מקשה הגמרא: **אִינֵי, וְהָאִמְרַ רב נְחוּמִי, הִנֵּי לִיבְנִי דְאִיִּיתוֹר מְבִינָא** – הלבנים שנותרו לו לאחר שגמר בנינו, כיון שאינם עומדים יותר לבנין, שְׁרִי לְמַלְמּוּלֵיהוּ בְּשִׁפְתָא – מותר לטלטלם בשבת, הוּאִיל וְחִזּוּ לְמוֹנָא עֲלֵיהוּ – כיון שראויים לישב עליהם, יש עליהם תורת כלי. אבל אם שְׁרִינֵיהוּ – סדרן זו על גב זו, וְדִאִי אֲנִקְצִינְהוּ, שגילה דעתו שמקצם עדיין לבנין ומקפיד עליהם, ואסור לטלטלם. וקשה אם כן איך מתיר רבי מאיר לפחות באוירא דלבני, הרי משסדרם זו על גב זו מוקצים הם, ואסור מדרבנן לטלטל את הלבנים ולפחות את הבית משום איסור מוקצה. מתרצת הגמרא, **אִמְרַ רבִּי יוֹדָא, מַה שְּׁשֵׁנִי בַּמִּשְׁנָה שְׁמוֹתֵר לְפָחוֹת אֶת הַבֵּית, בְּיוֹם טוֹב אִמְרַו כֵּן, וְכִיּוֹן שֶׁאִיסוֹר מוֹקֶצֶה הוּא רַק מִדְּרַבְנָן, מִשּׁוּם שְׁמִתָּה יוֹם טוֹב הִתִּירוֹ לְטוֹל מוֹקֶצֶה לְצוּרָה אֲכִילָתוֹ, אֲכָל לֹא בְּשִׁפְתָּה שֶׁאִסוֹר מִשּׁוּם מוֹקֶצֶה וְכַרֵּב נְחוּמִי, מִבֵּיאָה לִכְךָ הַגְּמָרָא רִאשִׁיָּה, תֵּנִינָא נָמִי הָבִי, רַבִּי מֵאִיר אִוְרָה, אָף פּוֹחָת לְבִתְחִלָּה וְנִזְמַל, אֶךְ דוּקָא בְּיוֹם טוֹב אִסוֹר, אֲכָל לֹא בְּשִׁפְתָּה.**

גמרא

אִמְרַ שְׁמוּאֵל, חוֹתְמוֹת – חלשות שעל פתחי בורות ומערות שֶׁבְּפִרְקָע הַסְּטוּרִים בְּקִשְׁרֵי חֲבִלִּים, מְתִיר אֶת הַקֶּשֶׁר בְּיוֹם טוֹב, כִּיּוֹן שֶׁאִינוֹ קֶשֶׁר שֶׁל קִימָא שְׁהָרִי עֲשׂוֹי לְהִתִּירוֹ תַּמִּיד בְּכַנִּיסָתוֹ וּבִיצִיאתוֹ, אֲכָל לֹא מְפַקְעִין אֶת הַחֲבֵל עַל יְדֵי שְׁסוֹתֵר אֶת קְלִיעָתוֹ, וְלֹא חוֹתֵף בְּסִכֵּין אֶת הַחֲבֵל, כִּיּוֹן שֶׁהֵם מְחוּבְּרִים לַבֵּינִן הַקֶּרֶק, וְיֵשׁ אִיסוֹר סִתִּירָה בְּבִנְיָן שֶׁל קֶרֶק. אֲבָל חוֹתְמוֹת שֶׁבְּכִלִּים, כְּגוֹן תִּיבָה הַנְּעוּלָה עַל יְדֵי חֲבֵל קֶשֶׁר, מְתִיר, וּמְפַקְעִין, וְחוֹתֵף, שֶׁאִין אִיסוֹר סִתִּירָה בְּכִלִּים, אֲחֵד שִׁפְתָּה וְאֲחֵד יוֹם טוֹב.

מקשה הגמרא על דברי שמואל שאסר להפקיע חותמות שבקרקע גם ביום טוב: **מִיתִיבִי, חוֹתְמוֹת שֶׁבְּפִרְקָע, בְּשִׁפְתָּה מְתִיר, אֲכָל לֹא מְפַקְעִין וְלֹא חוֹתֵף, שֶׁאִסוֹר מִשּׁוּם סִתִּירָה וְיֵשׁ סִתִּירָה בְּבִנְיָן שֶׁל קֶרֶק, אֶךְ בְּיוֹם טוֹב מְתִיר וּמְפַקְעִין וְחוֹתֵף. מִפְּנֵי שְׁסוּבְרַת הַבְּרִייתָא שֶׁאִין בְּסִתִּירַת הַקֶּשֶׁרִים מִשּׁוּם סִתִּירָה דְאִוְרִיתָא, וְאִינוֹ אִסוֹר בְּשִׁבְתָּה אֲלֵא מִדְּרַבְנָן, וְכִיּוֹם טוֹב הִתִּירוֹ.**

מתרצת הגמרא: **הָאִי מִנֵּי –** כשיטת מי הברייתא שמתירה להפקיע ביום טוב, שיטת רבי מאיר היא, דְאִמְרַ בַּמִּשְׁנֵיתֵנו אָף פּוֹחָת לְבִתְחִלָּה וְנִזְמַל, מִשּׁוּם שֶׁסִּתִּירָה הִנְאִסְרַת רַק מִדְּרַבְנָן מוֹתֵר לְסִתּוֹר בְּיוֹם טוֹב, אֲבָל וּפְלִיגִי רַבְּנָן עֲלֵיהּ, שֶׁאֵין שֶׁאִיסוֹר סִתִּירַת הַבֵּית הוּא רַק מִדְּרַבְנָן וְבִאִוְרָא דְלִיבְנִי, אִסוֹר לְפָחוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב, וְאִנְנָא דְאִמְרַי בְּרַבְּנָן שֶׁאִסוֹר בְּיוֹם טוֹב אִפִּילוֹ בְּסִתִּירָה הִנְאִסְרַת מִדְּרַבְנָן.

מקשה הגמרא על תירוץ זה: וְיָמִי פְּלִיגִי רַבְּנָן עֲלֵיהּ דְרַבִּי מֵאִיר בְּחוֹתְמוֹת שֶׁבְּפִרְקָע, וְהִתְנִינָא, מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר בְּחוֹתְמוֹת שֶׁבְּפִרְקָע, שֶׁבְּשִׁפְתָּה מְתִיר אֲכָל לֹא מְפַקְעִין וְלֹא חוֹתֵף, וְכִיּוֹם טוֹב מְתִיר וּמְפַקְעִין וְחוֹתֵף כִּיּוֹן שְׁכָל אִיסוּרוֹ הוּא רַק מִדְּרַבְנָן. וְאִם כֵּן לֹא יִתֵּן לְהַעֲמִיד אֶת הַבְּרִייתָא הַמְתִּירָה לְהַפְקִיעַ בְּיוֹם טוֹב כְּרַבִּי מֵאִיר בְּלִבְדּו, אֲלֵא דְרַבִּי הַכֵּל הֵם, וְקִשָּׁה עַל דְּבָרֵיו שֶׁל שְׁמוּאֵל שֶׁאִסוֹר לְהַפְקִיעַ אֶחָד שֶׁבֶת וְאֶחָד יוֹם טוֹב.